

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Koko valtionhallinto

Yleiset huomiot esityksestä

Lobster.ist Oy tarjoaa lobbauksen ammattilaisille ja sellaiseksi haluaville ohjelmiston tehokkaaseen tiimityöhön. Suomessa palveluamme käyttää huomattava määrä keskeisiä laajamittaista lobbausta tekeviä organisaatioita. Olemme jo useamman vuoden ajan kehittäneet ohjelmistoa, joka auttaa tekemään lobbausta järjestelmällisemmin ja vaikuttavammin. Yksinkertaisesti sanoen haluamme Suomeen ja maailmaan parempaa lobbausta olipa asialla yritys, etu- tai kansalaisjärjestö tai vaikkapa spontaanisti syntynyt kansalaisliike. Tavoitteenamme on demokratisoida lobbausta tarjoamalla erilaisille tahoille niiden resursseista riippumatta mahdollisuuden rikastaa poliittisten ja virkamiespäättäjien ymmärrystä tärkeiksi kokemistaan asioista.

Asiakkaillamme on jo tällä hetkellä Lobsterin tarjoamassa palvelussa suurin osa siitä tiedosta, jota avoimuusrekisteriin tulnaisiin raportoimaan. Lainsäädännön vaatiman raportoinnin automatisointi onnistuu kokonaan tai osittain palvelumme avulla. Pidämmekin tärkeänä, että avoimuusrekisterin jatkovalmistelussa sekä lopullisessa teknisessä toteutuksessa mahdollistetaan raportoinnin automaatio turhan hallinnollisen työn välttämiseksi.

Meillä on kolme yksityiskohtaisempaa huomiota:

Lausunnolla olevassa luonnoksessa päättäjien tapaamisia esitetään raportoitavaksi pääosin vain organisaatiotasolla. Organisaatiotasoinen raportointia pidetään perusteltuna raportoivien tahojen työmäärän näkökulmasta. Näkemyksemme mukaan raportoinnin rajoittaminen organisaatiotasolle tekee siitä työläämpää kuin päättäjätasoinen raportointi. Vaikuttajatapaamiset ovat pääsääntöisesti henkilökohtaisia tai johonkin rajattuun päättäjäjoukkoon liittyviä, ja ne kirjataankin ylös osallistujien perusteella. Organisaatiokohtaisen yhteenvedon laatiminen vaatii ylimääräistä työtä. Näemmekin, että niin läpinäkyvyyden kuin raportoinnin kannalta on perusteltua ilmoittaa tapaamiset sekä henkilö- että organisaatiotasolla.

Avoimuusrekisterin ajatuksena on tehdä lobbauksesta avoimempaa. Onkin perusteltua, että avoimuusrekisterin tieto on saavutettavissa eri tavoin. Tiedon saavutettavuuden ja avoimuuden kannalta pidämme keskeisenä avoimuusrekisterin tiedon tarjoamista avoimena datana. Julkisen hallinnon tietovarantojen avaaminen edistää ainakin kolmea eri tavoitetta: 1) demokratian ja hallinnon läpinäkyvyyden lisääntyminen, 2) uusien markkinoiden ja innovaatioiden syntyminen ja 3) hallinnon sisäisen tehokkuuden lisääntyminen (sisäisten prosessien virtaviivaistaminen).

Avoimuusrekisterin tarjoaminen avoimena datana antaa Lobsterin kaltaisilla kaupallisille palveluntuottajille ja kansalaisjärjestöille mahdollisuuden rakentaa avoimen datan päälle monipuolisia käyttöliittymiä tiedon löytämiseen helpommin.

Raportoinnin on suunniteltu tapahtuvan kaksi kertaa vuodessa. Näkemyksemme mukaan raportoinnin pitäisi tapahtua useammin, jotta rekisteri vastaisi asetettuja tavoitteita. Rekisterin tietojen käytön osalta ajantasaisuudella on suuri merkitys, koska tiedon arvo heikkenee nopeasti sen vanhentuessa. Ajantasaisuus on oletettavasti keskeistä Lobsterinkaltaisten palveluiden rinnalla myös medialle ja muille avoimuusrekisteriä käyttäville tahoille.

Näkemyksemme mukaan raportointi on luontevaa jakaa kahteen osaa:

1) Taustatiedot kuten budjetit ja teknisluonteiset tiedot voi hyvin toimittaa kootusti kerran vuodessa.

2) Tapaamisia koskevat tiedot on taasen hyvä toimittaa mahdollisimman reaaliaikaisesti tai vähintään vuosineljänniksittäin. Tarvittaessa vaikuttamistyötä tekeville tahoille on annettava mahdollisuus raportoida tapaamisista tiheämmin kuin lainsäädännön minimivaatimus määrää. Huomattavan vanhan tapaamistiedon raportointi saattaa luoda vain turhaa byrokratiaa ilman että se merkittävästi hyödyntäisi avoimuuden lisääntymistä.

Fabritius Anna
Lobster.ist Oy